

Efesas

Nəkwəkwə yame Pol rimirai ramvən kimi niməhuak apa Efesas

Nəgkiarien kwəkwə kape nəkwəkwə e Efesas

?Pa rimirai nəkwəkwə e? Aposol Pol rimirai nəkwəkwə e.

?Rimirai ramvən kimi pa? Rimirai nəkwəkwə e ramvən kimi nəməhuak minə apa Efesas, kini morkeikei mə iriə tuksher-pən kin pəh rivən kimi niməhuak pisin pisin minə ipakə tukun.

?Nimraghien rimnhawor pən iran mine ye nipig rimirai? Pol rimirikakun niməhuak apa Efesas, kini mamarə iriə min kape newk kisisər. Kini in morkeikei pik əriə, kini iriə kisorkeikei pik in. Efesas in taon ehua kirik ye tanə ehua e Tarki, kini in kwənmhaan huvə kirik mə Pol tukrini-ərhav nəgkiarien ikin kape Kughen.

?Rimirai nəkwəkwə e tuk naha? Pəh nien mə nəmə Efesas kimisor nar kirik ripəh nəmhenien, kini Pol rimirai nəkwəkwə e mə tukrhek əriə tukun. In rimirai əmə nəkwəkwə e mə tukrivəhsi-haktə nətərigien kapəriə. Kini morkeikei mə tukrini-ərhav norien atuatur, mine wok kape niməhuak. Kini nəkwəkwə e ramvən kimi niməhuak ikin minə fam.

Pol rimnokrən huvə irəriə

1 ¹Yo Pol, yo aposol kirik kape Yesu Kristo, yame Kughen rimirpen ta yo mə kafan. Yakamni rhuvə pre tuk əmiə m-fam narmamə kape Kughen minə apa Efesas yamə mine nakamharaptərəkin tim tim nhatətəyen kapətawə ye Yesu Kristo.^a
²Pəh Kughen e Rimtawə, mine Yesu Kristo Yermaru kapətawə tukwautə-pre kin nəmərinuyen kimi əmiə.

^a 1:1 Wok 18:19-21; 19:1

Kughen ravəhshi-pə nihuvəyen kimi ətawə ye Yesu Kristo

³Pəh khani vi vi Kughen e Rim Yesu Kristo Yermaru kapətawə, yame ravəhshi-pə nihuvəyen kimi ətawə yamə mine kasofugin-pən ye Kristo. Nihuvəyen minə a kamhasi-pən ye rao ye neai mə tuksasitu ye nanmitawə.^b ⁴⁻⁵Ror məkneikin meinai nipig Kughen rimnəpəh norhanəyen neai mine nimoptanə, mərig ruirpen ta ətawə mə tukhauə kirikianə kitawə Kristo, kini mə kitawə tuksatuatuk ye nimrin,^c pəh kipəh nəm-pənien nar has kirik irətawə. Meinai Kughen rorkeikei pik ətawə, kwasig ikin ror narimnar, mərig In ruirpen ta ətawə mə tuksofugin-pən ye Kristo, pəh In rirhi ətawə rəmhen kin kafan kwajikovə minə. Nar a raməri-pən əmə nətərigien kafan mine naha nhagin yame In rorkeikei.^d ⁶Rimnor məknakin mə kitawə tukhani vi vi In tuk kafan nihuvəyen yame in rhuvə mapita. Nihuvəyen a In rimnautə-pə apnapig əmə kin kimi ətawə ye Tini yame In rorkeikei pik. ⁷Nitaw Kristo rimnaiyu mor swatuk kimi ətawə khauə kirikianə kitawə Kughen, kini Kughen ruirisin ətawə ye narpinien kape norien has minə kapətawə. In a rimnəspir norien has minə kapətawə. !Rimnor məknakin meinai nihuvəyen kafan in rehuə mapita!^e ⁸Kini rimivəhshi-pə nihuvəyen a rehuə pik mapita, mivəhshi-pə nirkunien kimi ətawə tuk nirkunien narimnar fam.

⁹Kughen, kafan nətərigien rimnerkwaig kupan. Kini rimirpen mə nətərigien kafan tukruə mor nəfrakisien kin ye nimraghien kape Kristo. Kini rikin ragien mə tukror əpu nətərigien kafan kimi ətawə.^f ¹⁰In e mə tuk nipig kirik, ye nipig atuatuk kafan, In tukrofugin narimnar m-fam ye neai mine ye tokrei tanə tukasəmir ye kwermi yermamə kirikianə. In e, Yesu Kristo.^g

¹¹Apa kupan, Kughen rimirpen ətawə mə tukhauə kafan minə, ye nipig yame rimnofugin ətawə khauə misor kirikianə kitawə Kristo. In e nətərigien kafan, kini In ramor mə narimnar m-fam tukasəkeikei masəri-pən əmə nətərigien kafan.^h ¹²Rimnor məknakin mə kimawə [kwənərəus kape Isrel] yamə mine yimisəkupən mishatətə ye Kristo, jakhani vi vi Kughen yame In yerpirig pik rapita. ¹³Kini kimiə min, [yamə mine pəh nien mə kimiə kwənərəus kape Isrel], nakwənhauə kirikianə kimiə Kristo nipig kimiə nimisərig nəgkiarien əfrakis, yame ramhajoun swatuk yame Kughen tukrivəh miragh narmamə iran. Nimnhani nəfrakisien iran, kini Kughen rimivəh-si pre Nanmin Kafan kimi əmiə ramor nimtətien mə kimiə narmamə kafan minə. ¹⁴Meinai kitawə kwənhavəh Nanmin kape Kughen, kitawə kharkun huvə mə Kughen tukrivəh-si pə narimnar huvə

^b 1:3 Efes 2:6 ^c 1:4 Jon 15:16 ^d 1:5 Jon 1:12 ^e 1:7 Efes 2:7; Kol 1:14 ^f 1:9 Rom 16:25

^g 1:10 Kol 1:16,20 ^h 1:11 Rom 8:28-29

minə kimi ətawə yamə mine ruini ta mə tukror. Tukhavəh narimnar minə a nipig Kughen tukririsin ətawə e kafan narmamə minə ye narpinien kape norien has kapətawə, mə narmamə tukhani vi vi Kughen yame In yerpirig pik rapita.ⁱ

Pol raməhuak mamni vi vi Kughen

¹⁵Ror pən, ririkakun ye nipig yame yimnərig nəvsaoyen kin nhatətəyen kapəmiə ye Yesu Kristo Yermaru kapətawə mine norkeikeiyen yame nakasor kimi narmamə kape Kughen minə, ¹⁶yakaməhuak tuk əmiə nipig m-fam meriaji-pə e taktakun, mamni vi vi Kughen tuk əmiə, mipəh nəpəhyen. ¹⁷Yakamaiyoh Kughen yame In Kughen kape Yesu Kristo Yermaru kapətawə, mine In Rimtawə yame In rhuə pik, mə tukrivəh-si pre Nanmin kafan kimi əmiə. Kini Nanmin kafan tukror əmiə takharkun nar, mor əpu Kughen kimi əmiə, mə takharkun huvə In.^j ¹⁸Kini yakaməhuak min mə tukrəhitə ye nətərigien kapəmiə mə takharkun nar huvə yamə mine tukrivəh-si pre kimi əmiə. Nakharkun mə takpihavəh narimnar minə a meinai In ruirpen ta əmiə. Kini yakaməhuak mə takharkun mə nihuvəyen yame ravəhsi-pən kimi narmamə kafan minə in rhuə pik, ¹⁹kini nəsaninien kafan in rehuə pik, mamehuə ye nimraghien kapətawə yamə mine kamhani nəfrakisien ye Yesu.^k Nəsaninien yame ramehuə irətawə in rehuə rəmhen kin nəsaninien ehuə kafan ²⁰yame rimnor Yesu rimimragh min ye nimhəyen kafan, kini mor In rimavən məkwətə ye nikar Kughen matuk apa ye rao ye neai.^l ²¹In yerpirig rapita agelo minə fam, mine yarmhə minə fam, mine nəsaninien minə fam, mine nehuəyen minə fam yame kavəhsi-pən kimi yermamə. In ramehuə ye nipig ai taktakun mine ye nipig yame tukripiuə.^m ²²Kini Kughen rimnərehu-pən narimnar m-fam ye kwərmin, mor In ruauə minehuə ye narimnar fam, mə tukrasitu ye niməhuak. ²³Kini niməhuak in niprai Kristo; Kristo raməmir fam irəriə, maməmir aikin minə fam mine ye narimnar fam.ⁿ

Apa kupan, ror məkneikin mə kimnhamhə; mərig taktakun ai, kwənhamragh

2 ¹Kimiə e, apa kupan, nimnhamhə meinai nimisəsik nəkwai Kughen, masor təvhagə hah, ²masor norien has kape tokrei tanə, mhavən masor nəkwai Setan yame in ramarmaru ye yarmhə yamə mine kasəmir rarkurao irətawə.^o In e nanmin has yame ramor wok ai taktakun

ⁱ 1:14 2 Kor 1:22 ^j 1:17 Kol 1:9 ^k 1:19 Kol 1:11 ^l 1:20 Sam 110:1; 2 Kor 13:4; Kol 2:12

^m 1:21 Kol 1:16; 2:10 ⁿ 1:23 Rom 12:5; Efes 4:10,15; Kol 1:18 ^o 2:2 Nəgkiarien Gris ramni mə “Nimisor nəkwai yermamə yame ramarmaru ye rao ye nimago-ago.” Nipran ramni Setan.

ye nımraghien kape narmamə yamə mine kasəsik nəkwai Kughen.^p

³Apa kupan, kitawə min kimisarə məknenkin kitawə miriə. Rikitawə rimnorkeikei norien has minə, kini kimisor təvhagə has yame ramor rikitawə ramagien. Kitawə kimnhakwasig əmə kin naha nhagin yame ramsi-pən yerkitawə mine ye nətərigien has kapətawə. Nipig kitawə kimisarha, təvhagə has rinarə ta yerkitawə, rəmhen kin yame ramarə yerki narmamə minə fam. Kini riki Kughen raməmhə tuk təvhagə has kapətawə; In tukraməkeikei mivəhsi-pə narpinien kimi ətawə.^q

⁴Mərig Kughen, kafan norkeikeiyen rehuə tuk ətawə, kini rikin rehuə rehuə pik tuk ətawə, ⁵nar apnapig mə kimnhamhə meinai kimisəsik nəkwai Kughen, mərig In rimnor ətawə kamhamragh min kitawə Kristo. Kini nihuvəyen əmə kafan ramor swatuk kimi əmiə mə Kughen tukrivəh miragh əmiə.^r ⁶Kini Kughen rivəh-si haktə ətawə kitawə Kristo, mor mə kitawə tuksəkwətə kitawə Kristo ye rao ye neai.^s ⁷Kughen rimnor məkneikin mə nipig yame ramuə, In tukror əpu kafan nihuvəyen yame in rehuə pik rapita. In ramofugin-pən ətawə ye Yesu Kristo, mamasitu irətawə, mamhajoun mə nihuvəyen kafan in rehuə pik. ⁸Meinai nihuvəyen kape Kughen in swatuk yame Kughen ravəh miragh əmiə iran, meinai nakashatətə iran. Pəh nien mə kimie atuk nimisor swatuk mə Kughen tukrivəh miragh əmiə - Kughen pisin əmə ravəh miragh narmamə, nərokien rikək iran. ⁹Pəh nien mə wok kirik yame narmamə kasor, tamə kisausit tukun.^t ¹⁰Ror məkneikin mə Kughen rimivəhsi-pə nımraghien wi kimi ətawə, mofugin-pən ətawə ye Yesu Kristo mə kitawə tuksor wok yamə mine khahuvə. Wok minə e, Kughen ruirpen ta mə tukasor.^u

Kitawə kimnhauə kirikiane ye Yesu

¹¹Ror məkneikin, takhapəh nisəru-kinien mə nipig nimisarha, pəh nien mə kimie kwənərəus kape Isrel. Kini nəmə Isrel yame kavəh nao kimi əriə, iriə kimnhani mhamə kimie nəmə iruə minə, meinai kipəh nivəhyen nao kimi əmiə. (Mərig nivəhyen nao kimi yermamə, in nar apnapig - kamor əmə ye niprai yermamə). ¹²Kini takhapəh nisəru-kinien mə ye nipig a, kimie nimisərer isok tuk Kristo, pəh nien mə kimie nəmə Isrel atuatur, mərig kimie nəmə iruə minə əmə. Kini promes yamə mine Kughen rimini-pən tuk əriə, pəh nien mə rimini-pre tuk əmiə. Kimie nimiseinein əfrakis Kughen, misarə ye tokrei tanə, nar kirik rirkək yame to naksəruhu-pən tim tim nətərigien kapəmiə iran mə taksarə kimie min.^v ¹³Mərig kimie, nimnisarə pawk isok tuk Kughen, minhauə kirikiane kimie Yesu Kristo. Kini taktakun

^p 2:2 Kol 3:7; Taet 3:3 ^q 2:3 Kol 3:6 ^r 2:1-5 Kol 1:21; 2:13 ^s 2:6 Kol 2:12

^t 2:9 1 Kor 1:29-31; 2 Tim 1:9 ^u 2:10 Rom 9:23; Taet 2:14 ^v 2:12 Rom 9:4; Kol 1:21

ai, nitaw Kristo rimnor swatuk kimi əmiə mə takhauə əfrakis tuk Kughen.^w

¹⁴Ror məkneikin mə Kristo pisin əmə ramərəhu nəmərinyen, mamarkis narəyen kape nəmə Isrel mine nəmə iruə, mə tukhauə kirikianə. Apa kupan, loa kape kwənərəus kape nəmə Isrel in rəmhen əmə kin kəupə yame rimnarkoparin nəmə iruə kasor tikmir iriə miriə. Mərig Kristo rimnəhipu kəupə a.^x ¹⁵Nipig rimamhə ye nai kamarkwao kin, In mor loa kupan ruauə mor nar apnapig kin, mə tukrofugin nəmə Isrel mine nəmə tanə pisin pisin minə, khauə kirikianə misor kwhen wi kirik. Rimnor məknakin mivəhsi-pə nəmərinyen kimi ətawə.^y ¹⁶Kini ye nimhəyen kafan ye nai kamarkwao kin, Kughen rimnofugin əriə kirikianə, kini mikir-pən əriə kharerig-pən tuk Kughen, kini mor kapəriə timət reiwaiyu mirkək.^z ¹⁷In rimaue mini-ərhav nəmərinyen kimi əmiə nəmə tanə pisin pisin yamə mine kamni kimə nakasarə isok tukun, kini mini-ərhav nəmərinyen kimi əmawə nəmə Isrel yamə mine kamni kimə yakasarə ipakə tukun.^a ¹⁸Kini Kristo rimnor swatuk kimi ətawə mifam kwənərəus kape Isrel mine nəmə tanə pisin pisin minə mə tukhauə tuk Rimtawə Kughen ye Nanmin Rhakə kafan yame In kirikianə əmə.

¹⁹Kini ror məkneikin, pəh nien mə kimiə yepsipis minə uə nəmə iruə minə, mərig taktakun ai naksarə ye rao ye neai kimiə narmamə yamə mine kishatətə ye Yesu, kimiə Ji Kughen minə.^b ²⁰Kitawə kisəmhen kin nimə kirik kape Kughen yame səpaag ye nimə in e Yesu Kristo, kini aposol minə mine profet minə, iriə nihi nimə,^c ²¹⁻²²kini kimiə nəmə tanə pisin pisin minə, naksəmhen kin kwenai yame Kristo ramərəhu haktə ye nimə. Kini ravhirəkin kwermi nimə minə fam mə iriə tukhauə nimə atuutuk kape nəhuakien kimi Yermaru, yame Kughen ramarə ikin meinai Nanmin kafan raməmir ikin.^d

Kughen rimnor əpu nətərigien kafan

3 ¹Ror pən, yo, Pol, yimini-ərhav nəvsaoyen huvə kape Yesu Kristo tuk əmiə yamə mine pəh nien mə kwənərəus kape Isrel, kini taktakun ai kivəh-si-pən yo ye kalabus tukun.^e ²Kimiə nakwənharkun ta mə Kughen rimivəh-si pə wok e kimi yo mə jakni-ərhav nihuvəyen kafan kimi əmiə.^f ³Rəmhen kin yame yaknəgkiar kwakwə ta kimi əmiə, yakmə Kughen pisin əmə rimnor əpu nətərigien erkwaig kafan kimi yo.^g ⁴Nipig taksəvheikin nəgkiarinen e, mharkun nhavəhyen kafak nirkunien ye nikarin kape nətərigien erkwaig kape Kughen ye nikarin kape Kristo. ⁵Pəh nien mə Kughen rimnor əpu narimnar e kimi nəmə

^w 2:13 Kol 1:20 ^x 2:14 1 Kor 12:13 ^y 2:15 Kol 2:14 ^z 2:16 Sek 9:10; Kol 1:20,22

^a 2:17 Aes 57:19 ^b 2:19 Efes 3:6 ^c 2:20 1 Kor 3:11 ^d 2:21-22 1 Kor 3:16; 1 Pita 2:5

^e 3:1 Fil 1:7,13 ^f 3:2 Kol 1:25 ^g 3:3 Efes 1:9-10; Kol 1:26

kupan, mærig taktakun ai Nanmin kafan rinor əpu kimi kafan aposol minə mine profet yamə mine rimirpen ta əriə. ⁶Nətərigien erkwaig e in e mə Nəvsaoyen Huvə kape Kughen in ramor swatuk kimi nəmə pəh nien mə kwənərəus kape Isrel, mə iriə min tukhauə rəmhen kin nəmə Isrel, mhavəh nihuvəyen kape Kughen. Kini iriə mhauə kirikianə, mhavəh kwis nihuvəyen kape promes yame Kughen rimini ta tuk narmamə yamə mine kasofugin-pən tuk Yesu Kristo.^h

⁷Kughen ramor wok ye nəsaninien ehua kafan, masitu irak ye nihuvəyen kafan, mivəhsi-pə wok e kimi yo mə jakni-ərhav Nəvsaoyen Huvə kafan.^{i j} ⁸Nar apnapig mə yo ye tanə ye narmamə mifam kape Kughen, mærig ye nihuvəyen kafan, Kughen rimivəhsi-pə wok e, mə jakni-ərhav-pre tuk əmiə yame pəh nien mə kwənərəus kape Isrel nihuvəyen minə kape Yesu Kristo yame to kitawə khapəh nharkun-famien, meinai iriə khapsaah, to kipəh nini-famien.^k ⁹Kini Kughen rivəhsi-haktə min yo mə jakor əpu kimi narmamə m-fam norien yame In rimnor nətərigien erkwaig kafan ruə mitərhav-pə. In apa kupan, Kughen e yame rimnor narimnar fam ripəh nor-əpu-yen nətərigien e kafan. ¹⁰In rimnor məkna mə taktakun ai niməhuak in tukror əpu kimi agelo minə mine nanmin yamə mine kasehua ye tapən mə Kughen, kafan nirkunien ripsaah. ¹¹In e nətərigien kafan yame ramarə rerin, kini rimaue mor nəfrakisien kin ye Yesu Kristo Yermaru kapətauwə. ¹²Kitawə kashatətə ye Kristo, ror pən, to naha nipig, kharkun nhavənien misərer ye nimri Kughen mhapəh nhaginien.^l ¹³Ror pən, yakamərig pawk nəmhayen tuk əmiə, mærig yakamaiyoh əmiə mə takhapəh nisorien nətərigien kapəmiə reiwaiyu tuk nipig əutən yame yakamarə iran ai taktakun, meinai in tukrasitu irəmiə ye kapəmiə nimraghien.

Pol raməhuak tuk nəmə Efesas

¹⁴Ror pən, yakənimkur maməhuak kimi Kughen Rimtawə ¹⁵yame In pisin əmə In nukne nimraghien kape narmamə mi-fam ye rao ye neai mine ye tokrei tanə. ¹⁶Kughen, kafan nəsaninien mine nihuvəyen rehua. Kini yakamaiyoh In mə Nanmin kafan tukror rikimiə rəsanin, mə kimiə taksərer tim tim nipig mifam, ¹⁷pəh mishatətə ye Kristo, kini In tukramarə yerkimia. Kini yakaməhuak min mə nimraghien kapəmiə tukreiwaiyu məmnim huvə ye norkeikeiyen kape Kughen ¹⁸mə kimia narmamə kape Kughen minə fam takharkun huvə mə norkeikeiyen kape Kristo, rəmnim pik, məpomh pik, mehua pik mhaktə.^m ¹⁹Norkeikeiyen

^h 3:6 Efes 2:13,16-19 ⁱ 3:7 Gris ramni “Yo slef kape Nəvsaoyen Huvə.” Nipran ramni mə kafan wok kirikianə əmə: in e mə tukrini-ərhav Nəvsaoyen Huvə kape Kughen.

^j 3:7 Kol 1:25 ^k 3:8 1 Kor 15:9-10 ^l 3:12 Jon 14:6; Rom 5:2 ^m 3:17-18 Jon 14:23; Kol 1:23; 2:7

a kape Kristo to kipäh nirkun-famien meinai in yerpilig pik. Mərig yakaməhuak mə takharkun huvə norkeikeiyen a mə Kughen tukrikuar ye nimraghien kapəmiə ye norien huvə minə fam kafan.

²⁰ !Kini pəh khavəh-si haktə nhag Kughen! Ye nəsaninien kafan yame ramor wok ye nimraghien kapətawə, In rirkun norien narimnar rapita narimnar fam yame rikitawə raməsik uə yamə mine kisaiyoh In kin. ²¹ Pəh kitawə nəməhuak minə kisor kirikianə kitawə Yesu Kristo, mhani vi vi Kughen nipig mifam mamhavən mamhavən, infamien rirkək. !Amen!

Kitawə kasofugin-pən ye Kristo, mamhavəh nipamien

4 ¹ Ror pən, yo yame kivəhsi-pən yo ye kalabus tuk nhag Yermaru, yakaməkeikei kimi əmiə mə takasarə ye nimraghien kirik yame ratuatuk, meinai Kughen rimnokrən kin əmiə mə takasarə məkneikin.”

² Havəhsi-əhu atuk əmiə ye narimnar fam, kini mhauə kimiə nəmə mar minə, kini nətərigien kapəmiə tukrapomh, kini nipig yermamə kirik tukror nar kirik ripəh nəmhenien ye nimrimia, kini rikimia tukripəh nəmhə-aihuaayen tukun, meinai naksorkeikei əmiə minə.³ Nanmin kape Kughen rimnofugin əmiə; ror məkneikin mə taksarkut skai mə takasarə kirikianə ye nəmərinuyen.⁴ Kitawə nipraitawə kirikianə əmə. Kini Nanmin kape Kughen kirikianə əmə. Kini nipig Kughen rimnokrən kin əmiə, nimisərəhu-pən tim tim kapəmiə nərigien ye nar kirikianə əmə. ⁵ Kini Yermaru kirikianə əmə. Nhajounien kirikianə əmə. Baptaes kirikianə əmə. ⁶ Kini kitawə kasəhuak kimi Kughen kirikianə əmə In e Rimtawə m-fam. In ramarmaru fam irətawə, kini mamor kafan wok ye nimraghien fam kapətawə, kini mamarə yerkitawə m-fam.⁷

⁷ Mərig Kristo rimnəwhai kafan nəsaninien tuk wok pisin pisin minə kimi ətawə kirikianə kirikianə. ⁸ Ror pən, Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə,

“Nipig In rimnhaktə mivən ye rao ye neai,

kini mikir-yerhav kafan tikmir yamə mine rimnapita əriə.

Kini mivəh-si-pən nar huvə kimi narmamə.”

(Sam 68:18)

⁹ (Nakharkun mə nəgkiarien e yame ramni mə, “In rimnhaktə,” nipran rimə Kristo rimnəkupan meiwaiyu-pə ye tokrei tanə.¹⁰ Kwən yame rameiwaiyu-pə, In yemə kirikianə əmə yame rimnhaktə min yerpilig mapita neai, mə In tukrarə ikin minə fam). ¹¹ In yemə kirikianə əmə yame In rimivəhsi-pən nəsaninien kafan kimi narmamə pisin pisin minə mə tiksin tukhauə aposol minə, tiksin tukhauə profet minə, tiksin tukhauə narmamə kape ni-ni-ərhavyen Nəvsaoyen Huvə, tiksin tukhauə pasta minə mine yhajoun minə.¹² Kristo rimnor məkna mə iriə tuksasitu

ⁿ 4:1 Kol 1:10 ^o 4:2 Kol 3:12-13 ^p 4:3 Kol 3:14-15 ^q 4:6 1 Kor 12:6 ^r 4:9 Jon 3:13

^s 4:11 1 Kor 12:28

misor apnəpeinə ye narmamə kape niməhuak. Kini narmamə kape niməhuak tuxsor wok kape Kughen mə nəməhuak, yame iriə kisəmhen kin niprai Kristo, iriə tukhaskai ¹³ mamhavən miseriaji kitawə m-fam khauə misor kirikianə ye nhatətəyen kapətawə, mine nirkunien Ji Kughen, kini misəhuə mhauə misəmhen kin Kristo yame In ratuatuk pik.^t ¹⁴ Kini mə kitawə tuxsəpəh norien minə kape nitamaruə yame nipig mifam kamhaukreikin kapəriə nətərigien ye nar yame kwənhani ta nəfrakisien iran. Pəh nəgkiarien kape yhajoun eikuə minə tukripəh nikir-oror-ien ətawə rəmhen kin yame peao-peao kape tahik ramuh rao mamsai-sai. ¹⁵ Nikam, pəh kisor əmə norkeikeiyen, mamhani əmə nəfrakisien. Kini ye norien a, ye narimnar fam yame kasor, tukseihuə mhauə misəmhen kin Kristo yame In kapən kapə niməhuak. ¹⁶ Kini Kristo ramor mə kafan narmamə minə tukhauə kirikianə, rəmhen kin yame kwənərəus minə kape yermamə kamharpin-pən ye niprai yermamə. Nipig nori-norin minə ye nipran kasor wok atuatur kapəriə ye norkeikeiyen, misor nipran ramehuə mamskai.^u

Norien huvə kape nəməhuak minə

¹⁷ Ye nhag Yermaru yakamni skai pre tuk əmiə mə takhapəh nisəri-pən-minien norien kape kimiə minə tiksın yamə mine khapəh nhaniyen nəfrakisien ye Kughen.^v Nətərigien kapəriə ror nar apnapig kin.^w ¹⁸ Nirkunien kapəriə ramvən əmə apa rəpignəp ikin, kini mhavən isok tuk nimraghien yame Kughen ravəhsi-pə, meinai kapəriə kapə riskai, mhapəh nisorkeikeiyen mə tukharkun Kughen, maseinein nar. ¹⁹ Mhapəh nisaurisien tuk kapəriə təvhagə has minə, maseighan kin norien has minə mə tuxsarmaru ye nimraghien kapəriə, rəmhen kin nīrpəhuyen nīpiraovin, mine norien minə ror məkna. Kini nipig m-fam kasorkeikei mə tukasor norien a.

²⁰ !Mərig kinhajoun Kristo kin əmiə, nhajounien e ror pisin əgkap ye yame en! ²¹ Kınhajoun norien kape Kristo kin əmiə, kimə kafan e kimiə. Kini khajoun əmiə kin nəfrakisien yame ramsi-pən ye Yesu. ²² Kini kinhajoun əmiə məkneikin mə ye nikarin kape norien minə kupan kapəmiə, kimə taksəpəkiək ta kin norien akwas kapəmiə, meinai nətərigien has minə a kamhakir oror əmiə, masoriah əmiə.^x ²³ Kınhajoun əmiə mə takseighan kin Kughen mə tukrukreikin nətərigien kapəmiə.^y ²⁴ Kughen ruikreikin ta nimraghien kapəmiə,

^t 4:13 Kol 1:28 ^u 4:15-16 Kol 1:18; 2:19 ^v 4:17 Gris ramni “Takhapəh nisəri-pən minien norien kape nəmə Gris” uə “Takhapəh nisəri-pən minien norien kape narmamə yame pəh nien mə nəmə Isrel.” Nipran ramni “Takhapəh nisəri-pən minien norien kape ‘hithen man.’ ” ^w 4:17 Rom 1:21; 1 Pita 1:14 ^x 4:22 Rom 8:13; Kol 3:9 ^y 4:23 Rom 12:2

kini kinhajoun ta əmiə mə taksəri-pən nərigien kafan. Kughen rimnor əmiə mə kimia naksatuatuk, misəmərhakə rəmhen kin In.^z

²⁵Ror məkneikin mə kimia m-fam taksəkeikei misəpəkiək ta kin norien kape neikuəyen, mamhani nəfrakisien tuk əmiə minə, meinai kitawə kasofugin kirikianə rəmhen kin yame nor-nori niprai yermamə kimnharpin-pən irəriə minə.^a ²⁶Tukmə niemhaa rhai əmiə, takhapəh nisorien norien hah; kini sərū-kin aihuaa əmə mhapəh nisorien niemhaa rarə irəmiə meriaji mirh rīvə.^b ²⁷Mhapəh nhavəh-sipənien kwənmhaan kimi Setan. ²⁸Yeməkrəh tukraməkeikei mepəh norien a, marar mor wok kin kwərmin tuk nivəhyen narimnar məwhai kimi yavən has minə.

²⁹Hapəh nhaniyen nar has ye nhermiə, mərig hani əmə nar huvə yame tukrasitu ye narmamə tukmə kisarə ye naha nhagin narəyen, mə nəgkiarien kapəmiə tukrautə-pən kin nihuvəyen kape Kughen kimi əriə.^c ³⁰Takhapəh nisorien Nanmin kape Kughen rikin rəmhə tuk norien kapəmiə, meinai In rimnor nimtətien mə tuk Nipig Kwasig, Kughen tukririsin əmiə.^d ³¹Takhapəh nharaptərəkinien norien has yame kamor irəmiə ror tu; mhapəh nisorien timət, mhapəh nhaniyen nīkar jir, mhapəh nisotgohyen, mhapəh nisorien niemhaa, mhapəh nisor-has-pənien kimi narmamə.^e ³²Mərig hahuvə tuk əmiə minə, masor rikimie rimar tuk əmiə minə, kini misərukin norien has yame nakasor irəmiə minə, rəmhen kin yame Kughen ramərukin norien has kapəmiə minə meinai naksofugin-pən ye Kristo.^f

Sor norien kape nikhakien

5 ¹Ror pən, sarkut skai tuk nisigovinien norien kape Kughen meinai kimie ji Kughen keikei minə.^g ²Kini mharaptərəkin timtim norien kape norkeikeiyen, rəmhen kin yame Kristo rimnorkeikei məknakin ətawə, kini meighan-pə kin nimraghien kafan tuk nivəh-miraghien ətawə; nimhəyen kafan rəmhen kin sakrefaes kirik yame nəmiovin rapien huvə mamvən tuk Kughen.^h

³Takhapəh nisorien norien has kirik mə tukni hah əmiə tukun, meinai kimie narmamə kape Kughen yamə mine naksatuatuk. Yakamni norien has minə rəmhen kin nipiraovin mine narman minə kamhakir apsapis əriə minə, mine norien has m-fam yame ror naurisien tuk niniyen, mine nəptigien kin nar. ⁴Kini ripəh nihuvəyen mə takhani nəgkiarien yame ror naurisien, uə nəgkiarien ətəwao minə, uə narpakwəyen. Nəgkiarien has minə e khapəh nisəmhenien, mərig rhuvə mə taksəgnəgin əmə Kughen. ⁵Kini takasəkeikei mharkun nar e mə narmamə yamə mine kamharpəhu

^z 4:24 Jen 1:26; Kol 3:10 ^a 4:25 Sek 8:16; Kol 3:8-9 ^b 4:26 Sam 4:4; Jem 1:19-20

^c 4:29 Kol 4:6 ^d 4:30 Aes 63:10; Efes 1:13-14; 1 Tes 5:19 ^e 4:31 Kol 3:8 ^f 4:32 Mat 6:14; 18:22-35; Kol 3:12-13 ^g 5:1 Mat 5:48 ^h 5:2 Eks 29:18; Hib 10:10

nipiraovin, uə narmamə yamə mine kasor norien has yame ror naurisien tuk niniyen, uə yamə mine kasəptig kin nar, iriə e to khapəh nhavəniyen ye narmaruyen kape Kristo mine Kughen. (Narmamə yamə mine kasəptig kin nar kisəmhen kin narmamə yamə mine kasəhuak kimi nanmi nar minə. Kapəriə kughen e nautə kapəriə).ⁱ

⁶Hapəh nhapəhyen yermamə kirik mə tukrivi-pən əmiə ye nəgkiarrien eikuə minə kafan yame nəfraksien rikək iran, meinai Kughen rikin rahas tuk norien has minə a, kini tukror narpinien kimi narmamə yamə minə kisəsik nəkwən.^j ⁷Ror pən, takhapəh nhavəniyen misəriwək kwis kimiə miriə misor norien has yame kasor. ⁸Meinai kupan, nəpignəpien rimnarmaru irəmiə. Mərig taktakun ai nakwənhauə tuk Kristo, nikhakien ramarmaru irəmiə.^k Ror pən, səriwək rəmhen kin narmamə kape nikhakien ⁹meinai nikhakien ye nimraghien kapəmiə tukrikuə kin nihuvəyen mine natuatukien mine nəfraksien. ¹⁰Kini sarkut mə taksəm naha norien yame ramor Kughen rikin ramagien tukun. ¹¹⁻¹³Takhapəh nhakwasigien kin narmamə kape nəpignəpien masor norien has minə kimiə miriə. Norien minə a, kwənkwan rikək yame rhuvə. Kini kitawə kisauris kin niniyen norien apisapis kape narmamə yamə mine kisəsik nəkwai Kughen. Mərig hapik-pə norien minə a ye nikakien, pəh narmamə taksəm mharkun mə norien minə a kisahas. Meinai narimnar fam yame tukhauə ye nikhakien, narmamə tukasəm huvə mharkun mə iriə kisor məknakin,^l ¹⁴meinai tukmə nikhakien rəsia-pen nar kirik, in min ruə ye nikhakien. Ror pən kamni kimə,

“!Eh! Kimiə yamə mine nakasapir. !Sarha!

Hamragh min ye nimhəyen,

Pəh Kristo tukrisia-pen əmiə.”^{m n}

¹⁵Ror məkneikin, takasərig əmiə, mhapəh nisorien norien kape yemətəwao, mərig sor norien kape yermamə yame kafan nirkunien rhuvə. ¹⁶Kini nipig mifam tukmə naksəm swatuk tuk norien nihuvəyen, sor, meinai taktakun ai kitawə kisarə ye nipig kape nahasien rehuə.^o ¹⁷Ror pən, takhapəh nisətəwaoyen, mərig takasəkeikei misarkut mə takharkun naha nhagin yame Yermaru rorkeikei. ¹⁸Hapəh nisapisien kin ninimien, meinai in ramkir-pən əmiə ye nətəwaoyen. Mərig rhuvə mə nimraghien kapəmiə tukrikuar əmə kin Nanmin kape Kughen.^p ¹⁹Kini səni nipe kimi əmiə minə ye Nəkwəkwə e kamni kimə “Ol Sam,” mine nipe əhuak minə, mine nipe yamə mine kamhasi-pən tuk Nanmin kape Kughen. Səni nipe mhavəhsi-pən rikimiə kimi Yermaru,^q ²⁰kini ye nipig

ⁱ 5:5 1 Kor 6:9-10; Kol 3:5 ^j 5:6 Rom 1:18; Kol 2:4,8 ^k 5:8 Jon 12:36; Efes 2:13;

Kol 1:13; 1 Pita 2:9 ^l 5:13 Jon 3:20-21 ^m 5:14 Aes 60:1 ⁿ 5:14 Tukmə ror nəgkiarrien e in nipe əhuak kirik, yame raməgkiar kimi narmamə yamə mine kiseinein Kughen.

^o 5:15-16 Kol 4:5 ^p 5:18 Luk 21:34 ^q 5:19 Kol 3:16

m-fam takasəkeikei masəhuak ye nhag Yesu Kristo Yermaru kapətawə, mhani-vi vi Tata Kughen tuk narimnar m-fam.[†]

**Nəgkiarien ramvən kimi narman mine
nipiraovin yamə mine kwəsarkurək ta**

²¹Seiwaiyu misor nəkwaimiə minə meinai nakhasiai Kristo.[§]

²²Kimiə nipiraovin yamə mine nakwəsarkurək ta, seiwaiyu misor nəkwai narman minə kapəmiə, rəmhen kin yame nakasor nəkwai Yesu Yermaru.[†] ²³Meinai yerman in ramarmaru ye kafan piraovin rəmhen kin yame Kristo In ramarmaru ye niməhuak rəmhen mə kafan piraovin, kini mavəh miragh narmamə.[‡] ²⁴Niməhuak reiwaiyu mamor nəkwai Kristo, kini ye norien kirikianə əmə min, nipiraovin yamə mine kwəsarkurək ta tukasəkeikei miseiwaiyu misor nəkwai narman kapəriə ye narimnar fam.

²⁵Kini kimiə narman yamə mine nakwəsarkurək ta, sorkeikei kapəmiə nipiraovin rəmhen kin yame Kristo rorkeikei niməhuak, meighan-pən kin kafan nimraghien kimin[‡] ²⁶mor mə niməhuak in ratuatuk ye nimrin, maikwas iran kin nu mine nəgkiarien kafan,[‡] ²⁷mivəhsi-pə ipakə tukun, mimə ratuatuk huvə. Niməhuak ai rhakak mihuvə, rəmhen kin piraovin kirik yame kimmor-pən marə marə kimin mə tukrarkurək, kini nar kirik rikək ye nipran yame ripəh natuatukien.[×] ²⁸Ye norien kirikianə əmə min, narman tukasəkeikei misorkeikei kapəriə nipiraovin, rəmhen kin yame kasorkeikei atuk niprairiə. Yermamə yame rorkeikei kafan piraovin, rorkeikei atuk in. ²⁹Səm-ru. Yermamə kirik rikək yame raməməkin atuk nipran, mərig in raməvigin huvə mamarha huvə tukun, rəmhen kin yame Kristo ramarha huvə tuk niməhuak. ³⁰Mərig niməhuak in rəmhen kin niprai Kristo, kini kitawə kasofugin-pən iran. ³¹Ror məkneikin meinai Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə,

“Yerman tukrəta ye rimni mine nisini,
mivən mor kirikianə iriu kafan piraovin.

Kini iriu tukwarə rəmhen kin niprairiu kirikianə əmə.” (Jen 2:24)

³²Nəgkiarien a in nəgkiarien huvə kirik yame ripam, kini nipran ramerkwaig. Mərig yakamni mə in nuhpikinien kirik mə Kristo mine niməhuak, iriu kirikianə.[‡] ³³Mərig nəgkiarien a raurə min tuk əmiə. Kini kimiə narman kirikianə kirikianə takasorkeikei kapəmiə nipiraovin rəmhen kin yame naksorkeikei atuk əmiə. Kini kimiə nipiraovin, takasəkeikei mhasiai kapəmiə narman minə.

Nəgkiarien ramvən kimi kwajikovə minə mine tatə mine mamə

6 ¹Kimiə kwajikovə minə. Sor nəkwai tatə mine mamə kapəmiə, meinai kimiə narmamə kape Yermaru, kini norien a in ratuatuk

[†] 5:20 Kol 3:17 [§] 5:21 1 Pita 5:5 [‡] 5:22 Kol 3:18; 1 Pita 3:1 [‡] 5:23 1 Kor 11:3; Efes 1:22

[‡] 5:25 Kol 3:19; 1 Pita 3:7 [‡] 5:26 Taet 3:5 [×] 5:27 2 Kor 11:2; Kol 1:22 [‡] 5:32 Rev 19:7

mə kimia taksor.^z ²Nəgkiarien kirik ye Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə, “Hasiai kapəmia tatə mine mamə.” In e loa yame Kughen rimnərehu məkupan yame ramni mə tukmə nakhakwasig kin, taksarə ye nihuvəyen mimə,

³“Tukmə naksor nar a, narimnar ye narəyen kapəmia tukraiye huvə, kini narəyen kapəmia ye tokrei tanə tukrapomh.” (Dut 5:16)

⁴Kini tata minə. Takhapəh nisorien narpinien yame rapita nərigien yame kwajikovə minə kator mə rikiriə tukrəmhə tukun, mərig sarha huvə tuk əriə, misərip atuatur norien minə kapəriə, kini mishajoun əriə kin swatur kape Yermaru.^a

Nəgkiarien ramvən kimi slef minə mine nəmehuə kapəriə

⁵Slef minə. Kapəmia aikin yemehuə minə ye tokrei tanə e. Sor nəkwairiə yerkimia m-fam, mhasiai əriə, mħagin tuk əriə, rəmhen kin yame nakator nəkwai Kristo.^b ⁶Kini sor nəkwairiə, mərig pəh nien mə nipig əmə iriə kasarha tuk əmia mə rikiriə tukragien tuk əmia. Mərig sor nəkwairiə rəmhen kin yame kimia slef minə kape Kristo, kini masor norien yamə mine Kughen rorkeikei yerkimia m-fam. ⁷Sor kapəmia wok yerkimia m-fam rəmhen kin yame nasituyen kapəmia ramvən atuatur tuk Yermaru - pəh nien mə ramvən əmə tuk yermamə. ⁸Meinai nakharkun mə Yermaru tukrivəhsi-pən nərokien kimi narmamə m-fam tuk nar huvə yamə mine kimisor, nar apnapig yermamə in slef kirik uə pəh nien mə in slef.^c

⁹Kini kimia nəmehuə minə. Sor rhuvə pən kimi slef minə kapəmia rəm nəmhen, meinai nakharkun mə kimia miriə, kapəmia Yermaru kirikianə əmə, kini In ramor rəm nəmhen əmə kimi narmamə m-fam. Mərig takhapəh nisəgkiar-skai-yen kimi slef minə kapəmia mə tuksor nəkwaimiə.^d

Nuhpikinien kape neipən kape narowaginien

¹⁰Nəgkiarien infamien e kafak. Sərer timtim ye Yermaru mine kafan nəsaninien ehua. ¹¹Kimia taksəkeikei mħavəh narimnar fam yame Kughen rimivəhsi-pre tuk nərer-timtim-ien ye nipig yame Setan ramarkut mə tukruh əmia iran, rəmhen kin yame mobael ravəhsi-pən neipən mamor apnəpeinə tuk nərer-tim-timien ye nipig kape narowaginien.^e ¹²Yakamni məkneikin meinai pəh nien mə kitawə kasarowagin kimi narmamə kape tokrei tanə, mərig kisarowagin kimi narimnar yame kipəh nəmien: In e yarmhə minə, mine nəmehuə minə ye tapən, mine narimnar

^z 6:1 Kol 3:20 ^a 6:4 Sam 78:4; Prov 22:6; Kol 3:21 ^b 6:5 Kol 3:22-23; Taet 2:9-10;

1 Pita 2:18 ^c 6:8 2 Kor 5:10; Kol 3:24-25 ^d 6:9 Rom 2:11; Kol 4:1 ^e 6:11 Rom 13:12;

2 Kor 10:4

yamə mine kasəsanin ye nahasien kape nəpignapien ai taktakun ye tokrei tanə, mine nanmin has minə e rarkurao irətawə.^f ¹³Ror pən, takasəkeikei mhavəh narimnar fam yame Kughen rimivəhsi-pre tuk nərer-timtim-ien ye nipig yame nahasien yame Setan ramor tukruə, rəmhen kin yame mobael ravəhsi-pən neipən mamor apnəpeinə tuk nərer-tim-tim-ien ye nipig kape narowaginien. Kini tukmə naksarkut skai, to nakhapəh nhamirien.

¹⁴!Sərer matuk!

Haraptərəkin nəgkiarien əfrakis. In e rəmhen kin kətəut yame nakamhavitərəkin kwerkwaimiə kin.

Sor norien kapəmiə ratuatuk ye nimri Kughen. In rəmhen kin aean yame ramətapig kin nimagemiə.^g

¹⁵Sor kapəmiə nərigien riskai ye nəvsaoyen huvə kape nəmərinyen. In rəmhen kin but skai yame ramasitu irəmiə tuk nərer-tim-timien.^h

¹⁶Nar kirik min e, shatətə tim tim ye Kughen. In rəmhen kin sil e in timba ehua kirik yame rirkun nōr-əswasigien kini mher-əpis nap yame ramuək-pən ye kwenhao yame Setan ramarpə-pre kin.

¹⁷Hani nəfrakisien mə Kughen ravəh miragh narmamə. In rəmhen kin kəvəvhao yame kimnor kin aean yame ramətapig kin kapən kapə jir.

Harkun huvə Nəkwəkwə kape Kughen. In rəmhen kin nao nisə kape narowagkinien yame Nanmin kape Kughen ravəhsi-pre kimi əmiə.ⁱ

¹⁸Kini seighaan kin Nanmin kape Kughen mə tukrikir əmiə tuk nəhuakien kapəmiə ye nipig mifam; misarha huvə, masəhuak nipig mifam tuk nəməhuak minə fam.^j

¹⁹Kini səhuak min tuk yo mə nipig m-fam, tukmə yakaməgkiar, pəh Kughen tukrivəhsi-pə nəgkiarien kimi yo, mə jakpəh niginien tuk nini-ərhavyen Nəvsaoyen Huvə yame nipran ramerkwaig, mərig Kughen rimnor əpu kimi ətawə.^k ²⁰Kini taktakun ai, rimnher-pə kin yo rəmhen kin yəgkiar kafan, mərig kivəhsi-pən yo ye kalabus, kimirkwəji yo kin jen, meinai yakamni-ərhav Nəvsaoyen Huvə. Səhuak tuk yo mə jakətigah tuk nini-ərhavyen Nəvsaoyen Huvə, meinai in e wok kafak.^l

Nəgkiarien infamien

²¹⁻²²Yo yakorkeikei mə kimiə taksərig nəvsaoyen kafak, ror pən, yakamnher-pre kin Tikikas rurə. In piatawə keikei kirik yame ramaiyu skai tuk wok kape Yermaru eikin e. In tukrəvsao kin nimraghien kafak kimi əmiə, mə yakamhaw-arə. Pəh nəvsaoyen a tukrivəh-si haktə nətərigien kapəmiə.^m

^f 6:12 1 Pita 5:8-9 ^g 6:14 Aes 11:5; 59:17; 1 Tes 5:8 ^h 6:15 Rom 10:15 ⁱ 6:17 Hib 4:12

^j 6:18 Luk 18:1; Kol 4:2; 1 Tes 5:17 ^k 6:19 Kol 4:3-4; 2 Tes 3:1 ^l 6:20 2 Kor 5:20; Flm 9

^m 6:21 Wok 20:4; Kol 4:7-8; 2 Tim 4:12

²³Pəh Kughen Tata mine Yesu Kristo Yermaru kapətawə tukravəh-si pre nəmərinyen mine norkeikeiyen mine nhatətəyen. ²⁴Pəh Kughen tukrautə-pən kin nihuvəyen kafan kimi narmamə m-fam yamə mine kasorkeikei Yesu Kristo Yermaru kapətawə, ye norkeikeiyen yame infamien rirkək.